

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Peter Garde
Ludvig Schrøders Vej 7 B
Askov 6600
garde@c.dk

Udvalget for Kirkekunst
Charlottenborg, den 15. januar 2019
(30.01.10)

Malt Kirke – Ribe Stift – opfølgning på 1. konsulentbesøg

Kære Peter Garde

Medlemmerne af Akademiraadets Udvalg for Kirkekunst, Marianne Grønnow og Mikael Thejll, der efter anmodning besøgte Malt Kirke den 11. september 2018, takker for et godt møde.

Udvalget har behandlet sagen på møde den 27. november 2018 og kan tilslutte sig følgende notat:

Udgangspunktet for Akademiraadets Udvalg for Kirkekunsts tur til Malt Kirke var et ønske fra menighedsrådets studiekreds om at få rådgivning vedrørende tiltag, der kunne gøre kirken lysere og venligere og de ønskede endvidere rådgivning omkring ny altertavle, åbning af østvinduet og nyt alterbord.

Malt Kirke er en romansk kvaderstensbygning med kor og skib antagelig opført i sidste tredjedel af 1100-tallet. Kort tid efter kirkens opførelse blev der tilføjet et tårn. Våbenhuset på sydsiden af skibet er fra senmiddelalderen. De fleste af de hvidkalkede mure antages at være oprindelige, og flere kvadre er hugget ud af samme granitblok, de såkaldte søstersten, fx korets tredje skifte samt ved døren mod syd. Kirkebygningen har skiffertag, der er totalrenoveret i 2014.

Kirkens inventar: Det hvidkalkede kirkerum rummer inventar fra hele kirkens levetid. Fra kirkens opførelse stammer døbefonten i granit med relieffer, der skildrer de gode kræfters kamp mod de onde. Døbefonten anses for at være et mesterværk blandt jyske døbefonte grundet sin kunstneriske og håndværksmæssige udførelse. Altertavlen er fra 1588 og er i ungrenæssancestil med gotiske træk. Der er tale om træskærerarbejde udført af Mads Christensen Gamst, med malerier i storfelterne fra 1927 udført af Troels Trier. Malerierne viser Kristus i Emmaus, og er malet efter inspiration fra Rembrandt. Alterklædet er udført af den lokale tekstilkunstner Ingrid Fogh fra Askov. Prædikestolen er opsat i 1588 og er smykket med ornamentik. Der er i kirken fundet rester af et gyldent alter fra omkring 1200-tallet.

Menighedsrådet ved Malt Kirke har et ønske om at få ændret indretningen af kirken, så den kommer til at fremstå lysere og venligere samt mere tidssvarende.

Drøftelserne i menighedsrådet har blandt andet handlet om en flytning af orglet fra tårnrummet til kirkeskibet, fjernelse af altertavlen, samt nytænkning af alteret, åbning af det tilmurede vindue mod øst, samt en ny belysning i den del af kirken, hvor døbefonten og alteret er placeret.

Orglet: I dag er orglet opstillet i tårnrummet. Orglet ønskes rykket frem i kirkerummet. Udvalget har følgende bemærkninger til en ny placering af orglet i selve kirkeskibet.

For det første er det centralt for spændet i kirkerummet, at glasmosaikken i tårnrummet af Sven Havsteen-Mikkelsen forbliver synlig.

Hvad angår selve placeringen af et nyt orgel, er der to muligheder:

1. At man prioriterer kirkens længdeakse og ikke afskærmer tårnrummet. Det vil sige, at et nyt orgel bygges op på begge sider af buen mellem tårnrummet og kirkeskibet.
2. At orglet rykkes frem og skaber et helt nyt rum bagved, hvor man evt. kan have forskellige aktiviteter for børn.

Alteret: For nuværende har man fritlagt det oprindelige alterbord. Det fritlagte alterbord beskrives i Danmarks Kirker således:

Alterbordet er romansk, muret af hele og kløvede marksten, stærkt reduceret fortil ved forhugning i 1870 og forhøjet ved påmuring med mark- og munkesten. Bordet, der er opført 6-10 cm fra øst væggen, måler nu 138 × 96 cm, og er nu 102 cm højt. Oprindelig højde har været 92 cm, dybden formentlig ca. 115-20 cm.

En delvis fjernelse af forhøjelsen afdækkede 1971 bordets gamle, glatpudsede overflade af kalkmørtel. Heri sås det østligste af en helgengrav i den brudlinje, som nu danner alterbordsrestens forkant. Fra graven må stamme et fragment af en dæksten i fint slebet, rødbrun porfyr, 3,3×3,3 cm, 1,3 cm tykt, der i 1958 er fundet i gulvet nord for altret. Bagtil sås bordets gamle pudsoverflade afbrudt i et ca. 15 cm bredt, nord – sydgående bånd ca. 20 cm fra bordfladens bagkant. Dette har undersøgeren, sikkert med rette, opfattet som spor af en oprindelig, påmuret trinforhøjning som støtte for et romansk alterretabel, hvis stumper samtidig blev konstateret omkring altret.

Udvalgets holdning til det fritlagte alterbord er, at det er bevaringsværdigt, men som det fremgår af ovenstående beskrivelse, har resterne af alterbordet ikke et æstetisk udtryk som berettiger en fremhævelse af dette.

Udvalget ser dog muligheder for, at der i et nyt alter levnes mulighed for indkig til resterne af det gamle indkapslede alter.

Det primære er dog, at man holder sig for øje, at det nye alterbord har en tyngde og prægnans, der kan indskrive sig i kirkens tusindårige historie.

I denne forbindelse er det værd at nævne menighedsrådets fremhævelse af døbefonten som det centrale element i kirkens indretning. En holdning der også må udstikke en æstetisk retning for det nye alters udformning.

Altertavlen: Altertavlen, der fremstår mørk og dyster, vil menighedsrådet helst have helt ud af kirkerummet. I lighed med Nationalmuseet synes udvalget, at det er en drastisk løsning og anbefaler, at altertavlen forbliver i kirken. Udvalget foreslår, at man i første omgang restaurerer altertavlen, og, hvis den skal flyttes til et andet sted i kirken, bevares som en helhed. Udvalget mener godt, at altertavlen i sin helhed kan placeres på nordvæggen over for indgangen til våbenhuset, uden at balancen sættes over styr.

Østvinduet: Menighedsrådet har et ønske om, at der i stedet for den nuværende altertavle skabes en glasmosaik og eventuelt et vægmaleri i forbindelse med åbningen af østvinduet.

Hvad angår en genåbning af østvinduet, vil udvalget ikke modsætte sig et sådan tiltag, hvis Nationalmuseet ikke har nogen indvendinger imod dette.

Prædikestolen: Udvalget foreslår, at man gentænker trappen op til prædikestolen, da den i sin nuværende udformning virker påklistret og bryder korbuen på en uheldig måde.

Akademiraadets Udvalg for Kirkekunst synes det er vigtigt at have en helhedstænkning for øje og anbefaler kirken at udskrive en indbudt konkurrence, hvor opgaven er at skabe et nyt alterbord, hvor altervæggen med østvinduet er tænkt ind, samt udforme en ny trappe til prædikestolen og nyt knæfald.

Med hensyn til flytning af orgel, altertavle og belysning, anbefaler udvalget menighedsrådet at udarbejde løsninger, der skaber en naturlig æstetisk sammenhæng.

I er altid meget velkomne til at kontakte udvalget, hvis I har spørgsmål til, hvordan I kommer videre med opgaven, ligesom udvalget også meget gerne vil hjælpe med forslag til kunstnere, hvis I har brug for det. Vedhæftet er udvalgets *Vejledning i afholdelse af konkurrence*.

Med venlig hilsen
P.U.V.

Camilla Cadell
Kunstfaglig medarbejder

Kopi til orientering til Ribe Stift, kmrib@km.dk